

DINCOACE DE LINIA ORIZONTULUI

Primele capitole din *Am fost un copil reușit?*^{*} au apărut inițial pe blogul personal al lui Octavian Soviany, transformându-se treptat, dintr-o poveste spusă de autor sieși și copiilor săi, într-una spusă publicului. Deși nu a fost gândită dintr-un început ca o carte, publicul a vrut mai mult, iar editura Hyperliteratura a inițiat o campanie de crowdfunding, reușind să publice volumul în toamna anului trecut, după ce în 2017 mai publicase un roman semnat de Soviany, *Casa din Strada Sirenelor*. Într-un interviu publicat pe site-ul aceleiași edituri, scriitorul mărturisea că pentru el cartea este în fapt una tristă, „chiar foarte tristă”, căci vorbește despre lucruri, locuri și oameni care nu mai sunt. Tristă, dar necesară; nu doar pentru sine, pentru istoria sa personală și istoria familiei sale, ci și pentru istoria Brașovului.

Am fost un copil reușit? este povestea adevărată a copilului Soviany, de la naștere la primul an de școală, o poveste care se desfășoară, în cea mai mare parte a sa, în cartierul Suburbii din Brașovul anilor '50-'60. În procesul rememorării ce se desfășoară pe parcursul celor mai bine de 200 de pagini ale cărții, amintirilor personale ale autorului li se adaugă așa numitele „arhive nescrise ale familiei”, ce cuprind toate acele povestiri și anecdote auzite de Soviany de la și despre părinții săi, bunica sa, ori alte rude mai mult sau mai puțin îndepărtate. Un „folclor familial” pe care el îl immortalizează în și prin scris. Unele din aceste amintiri iau forma unor legende misterioase, ba chiar de întemeiere a familiei, cum este aceea a bunicului patern, fugit din Albania în România „probabil din pricina unei povești de răzbunare” și care, odată ce ajunge la București, renunță la propriul său nume de familie, rebotezându-se Soviany.

Rememorarea stă la baza supraviețuirii noastre. *Am fost un copil reușit?* e șansa la supraviețuire a familiei scriitorului, a oamenilor și locurilor pe care el le-a văzut sau de care a auzit și despre care spune că sunt acum „praf și pulbere”. Cu toate că povestea nu mai poate aduce înapoi acei oameni și acele locuri, ea reușește cel puțin să fixeze existența lor undeva în timp și să le salveze de la uitare. Și nu e vorba aici doar de acele locuri și acei oameni ce țin de istoria familiei Soviany – casa din Aurel Vlaicu, curtea ei și cartierul copilăriei scriitorului, ci și de Brașovul acelor ani, un Brașov care, deși se numea pe atunci Stalin, mai păstra încă reminiscențe din perioada de dinainte de cel de-Al Doilea Război Mondial. A citi această carte e similar cu a fi invitat să participi la un tur virtual prin trecut, un tur în care ghidul este copilul Octavian Soviany, acela care se plimbă cu noi prin cartierul încă plin de prăvălii și băcănii, ori pe fostul bulevard Stalin, actualul bulevard al Eroilor, arătându-ne biserica reformată pe locul căreia noi vedem azi aripa nouă a hote-

lului Aro, ori vila Kertsch, care a dispărut pentru a face loc clădirii Modaromului. Peste harta orașului de astăzi el așază o alta, transparentă și fragilă ca o amintire, a orașului de atunci, descris cu dragoste și nostalgie.

Universul protagonistului este unul făcut din cercuri concentrice, construite în jurul său. Bântuit constant de un „demon al curiozității” și simțindu-se sufocat de limitele spațiale care i se impun, el vrea să evadeze în lume, să treacă dincolo de linia orizontului. Primul cerc e acela al casei, plin de magie și poveste și promisiunea unui *mai mult*, unde totul este o jucărie, sau poate fi. Dar copilul începe să fie repede atras nu atât de joc în sine, cât de mecanismele din spatele jucăriilor sale, fiind încă de pe atunci fascinat de ceea ce e dincolo de vizibil și palpabil. Curând își extinde explorările în al doilea cerc, acela al curții și al cartierului. Curtea, deși avea două porți și deci două posibilități de evadare spre lume, îi provoacă frustrări și mai mari, căci porțile erau permanent zăvorâte și atent păzite de părinți și de bunică. Dreptul său la explorarea lumii pe cont propriu fiindu-i astfel negat, copilul adună informații din ceea ce adulții îi citesc sau îi spun, din frânturi de conversații ori din prețioasele dar scurtele plimbări zilnice pe care le face cu tatăl prin cartier și își compune propria sa poveste despre dincolo și despre lume, umplând golurile de cunoștințe cu imaginație. Cel de-al doilea cerc e depășit și el ocazional, la sfârșit de săptămână, când se iese la iarbă verde, prin Noua, sub Tâmpa, la Pietrele lui Solomon, sau în zilele de leafă ale tatălui, marcate de o ritualică plimbare prin centrul Brașovului.

Dar odată cu pătrunderea în cel de-al treilea cerc, acela al orașului, așteptările se transformă în dezamăgiri, iar imaginea pe care copilul Soviany și-o făurise singur despre lume – din magie, imaginație și poveste – se dovedește a fi în discordanță cu realul. Acum, în momentul în care scrie, când știe că dincolo de linia orizontului nu a mai rămas nimic magic, adultul Soviany regretă graba copilului care a fost de a crește, de a pleca, de a cunoaște lumea. Poate că și titlul cărții, care este o întrebare și nu o afirmație, are ceva de-a face cu această fascinație a protagonistului pentru lucruri și locuri inaccesibile, cu dorința sa de a pune distanță între sine și acasă, cu teama de a nu fi răspuns astfel cum trebuie iubirii pe care părinții i-au purtat-o. Ieșirea din prima copilărie echivalează cu dezvrăjirea lumii.

Despre toate acestea și despre multe alte bucurii și dezamăgiri este vorba în această carte, scrisă împotriva uitării.

^{*}Octavian Soviany, *Am fost un copil reușit?*, Editura Hyperliteratura, București, 2018.



A tree falls down